

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

*(An Examination On The Law On The Protection Of The
Family And The Prevention Of Violence Against Women)*

Dr. Öğr. Üyesi H. Kübra ERCOŞKUN ŞENOL²

ÖZ

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet olaylarına sıklıkla rastlanmakta ve bu durum toplumda ciddi bir huzursuzluk yaratmaktadır. Aslında bu tür şiddet yasalarla çeşitli yaptırımlara tabi tutulmuştur. Örneğin, eşinden fiziksel şiddet gören bir kadın haklı sebeple boşanma davası açarak evlilik birliğini sona erdirebilecek (Türk Medeni Kanunu -TMK- m. 162, 166/1), maddi ve manevi tazminatın yanı sıra diğer koşullar da uygunsa yoksulluk nafakası talep edebilecektir (TMK m. 174 vd.). Yine kasten yaralama suçu (Türk Ceza Kanunu -TCK- m. 86 vd.) kapsamında yer alan bu davranış nedeniyle şikâyet aranmaksızın adli mercilerce re'sen soruşturma ve kovuşturma yürütülecek ve hükmedilecek ceza, suçun eşe karşı işlenmesinden dolayı yarı oranında artırılacaktır (TCK m. 86/3-a). Ancak temel yasalarda yer alan düzenlemelerin büyük bir çoğunluğu şiddet uygulandıktan sonra uygulanan yaptırımlar içermektedir. Hâlbuki şiddetin cezalandırılması kadar önlemesi de önemli bir husustur. Bu nedenle 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kabul edilmiştir. Ancak gerek öğretilerde gerekse uygulamada bu Kanun'a karşı birçok eleştiri yöneltilmektedir. Bu çalışmanın amacı da 6284 sayılı Kanun'un, bu Kanun'a yöneltilen eleştiriler çerçevesinde genel hatlarıyla incelenmesidir. Bu arada çeşitli çözüm yolları da ileri sürülecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadına yönelik şiddet, Ev içi şiddet, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

ABSTRACT

Violence against women and domestic violence are frequently encountered and this creates a severe social unrest. Such violence is

1 Bu çalışma ASOS 5. Uluslararası Hukuk Sempozyumu'nda (Yıldız Teknik Üniversitesi/İSTANBUL) 26 Ekim 2018 tarihinde yapılan sözlü bildirin tam metnidir.

2 Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, kubra.ercoskun@atauni.edu.tr

actually subjected to various sanctions by the laws. For example, a woman, who is exposed to violence by her husband, can end her union of marriage by filing a divorce case for justifiable reasons (Turkish Civil Code -TCC- a. 162, 166/1), can also demand welfare allowance as well as pecuniary and non-pecuniary damages if other conditions are suitable (TCC a. 174 vd.). Due to this behavior within the scope of malicious injury crime (Turkish Penal Code -TPC- a. 86 vd.), the direct investigation shall be carried out and legal proceedings shall be taken by judicial authorities without seeking for complaint and the punishment judged shall be increased by one-half of it since the crime has been committed against spouse (TPC a. 86/3-a). However, a large majority of regulations in the basic laws include sanctions imposed after the violence is committed. However, prevention of violence is also important issue as well as its being sentenced. Therefore, the Law on the Protection of the Family and the Prevention of Violence against Women no 6284 was adopted on March 8th, 2012. However, much criticism is directed against this Law both in discipline and in practice. The aim of the present study is to examine the Law no 6284 within the framework of the criticism directed against this Law. Meanwhile, various solutions shall be brought forward.

Keywords: Violence against women, domestic violence, the Law on the Protection of the Family and the Prevention of Violence against Women

GİRİŞ

Kadına karşı şiddet, uluslararası platformlarda ilk kez 1980'li yıllarda gündeme getirilmiş ve kadına karşı şiddetin önlenmesi için çeşitli tedbirlerin alınmasının gerekli olduğuna değinilmiştir³. Kadınların insan haklarından eşit olarak yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla 1979 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde⁴ (CEDAW) dahi doğrudan kadına karşı şiddet konusuna değinilmemiştir⁵. Birleşmiş Milletler Genel

3 BOZKURT-ŞENER Ekin, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, T.C. BAŞBAKANLIK Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, 2011, s. 25; ÖZTÜRK Necla, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1, 2017, s. 3.

4 Bu Sözleşme, 11 Haziran 1985 tarih ve 3232 sayılı Kanun'un (25 Haziran 1985 tarih ve 18792 sayılı Resmi Gazete) verdiği yetkiyle, 24 Temmuz 1985 tarih ve 85/9722 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmıştır. 14 Ekim 1984 tarih ve 18858 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sözleşme, Türkiye bakımından 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5 ERTÜRK Şükran/ÖZDAMAR Demet, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, Özel Sayı, 2009, s. 1174; MOROĞLU Nazan, "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2012/99 s. 359; SEVER, D. Çiğdem, "Kadına Karşı

Kurulu tarafından kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla kabul edilen ilk belge 20 Aralık 1993 tarihli Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge'dir⁶. Hukuki bir bağlayıcılığa sahip olmayan bu Bildirge'nin yine de devletleri olumlu yönde etkilediği ve onları kadına karşı şiddet konusunda iç hukuklarında çeşitli düzenlemeler yapmaya yönlendirdiği ifade edilmektedir⁷. Türkiye'de bu olumlu gelişmelerden nasibini almış mevzuatta bulunan kadın-erkek eşitliğine aykırı hükümlerle ilgili gerekli değişiklikleri yapmıştır⁸. Bunun yanı sıra 14 Ocak 1998 tarihinde 4320 sayılı (Mülga) Ailenin Korunmasına Dair Kanun⁹ kabul edilmiş ve 17 Ocak 1998'de yürürlüğe girmiştir¹⁰.

Kadına karşı şiddetin önlenmesi hususunda bağlayıcı nitelik taşıyan ilk uluslararası sözleşme, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan ve buna atıfla İstanbul Sözleşmesi olarak da anılan Kadına Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir¹¹. 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi'ni ilk imzalayan ülke de Türkiye'dir¹².

-
- Eviçi Şiddette Devletin Sorumluluğu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Opuz v. Türkiye Kararı", **Atılım Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, 2012, s. 23-24; UÇAR Ayhan, "İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 2, 2016, s. 344; BOZKURT-ŞENER, s. 25, 29.
- 6 KARINCA Eray, "Boşanmış veya Nikâhsız Birlikte Yaşayan Kadının 4320 Sayılı Kanun Kapsamında Korunması", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 1, Sayı: 2, 2010, s. 507-508; CEYLAN Ebru, "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2013/109, s. 16; MOROĞLU, s. 360; BOZKURT-ŞENER, s. 26, 31.
- 7 MOROĞLU, s. 361, CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 16.
- 8 BOZKURT-ŞENER, s. 44, 58. TMK'da yapılan bazı önemli değişiklikler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.; YÜKSEL Sera Reyhani, "Türk Medenî Kanunu Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 18, Sayı: 2, 2014, s. 175 vd.; AKINCI Şahin, "Medenî Kanun'da Kadın ve Aile", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 1-2, 2004, s. 15 vd.; BAŞPINAR Veysel, "Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 52, Sayı: 3, 2003, s. 79 vd.; BOZKURT-ŞENER, s. 49-53.
- 9 17 Ocak 1998 tarih ve 23233 sayılı Resmi Gazete.
- 10 HATEMİ Hüseyin/KALKAN-OĞUZTÜRK Burcu, **Aile Hukuku**, 4. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 95; KÖSEOĞLU Bilal/KOCAĞA Köksal, **Aile Hukuku ve Uygulaması**, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2011, s. 596; TIĞLI Hüseyin, "Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 1, Sayı: 5, 2011, s. 489-490.
- 11 BAKIRCI Kadriye, "İstanbul Sözleşmesi", **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 73, Sayı: 4, 2015, s. 134; ÖZKAN Gizem, "Kadına Yönelik Şiddet - Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 1, 2017, s. 555; SEVER, s. 25; MOROĞLU, s. 366; UÇAR, s. 345; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 16.
- 12 Bu Sözleşme, 24 Kasım 2011 tarih ve 6251 sayılı Kanun'un (29 Kasım 2011 tarih ve 28127 sayılı Resmi Gazete) verdiği yetkiyle, 10 Şubat 2012 tarih ve 2012/2816 sayılı Bakanlar

4320 sayılı (Mülga) Kanun'a yöneltilen birçok eleştiri, 26 Nisan 2007 tarihinde kabul edilen 5636 sayılı Kanun'la¹³ yapılan değişikliklerle giderilse de¹⁴, 4320 sayılı Kanun'un yine de günümüzün ihtiyaçlarına yeterince cevap vermediği görülmüştür¹⁵. Bu nedenle 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun¹⁶ kabul edilerek 4320 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır (6284 sayılı Kanun m. 23/1).

I. 6284 SAYILI KANUN'A YÖNETİLEN ELEŞTİRİLER

A. 4320 sayılı Kanun Karşısında 6284 sayılı Kanun'un Gerekliliği

6284 sayılı Kanun'a yöneltilen ilk eleştiri, aslında 6284 sayılı Kanun'a ihtiyaç olmadığıdır. Bu görüşteki yazarlara göre 4320 sayılı Kanun 14 yıldır uygulandığından, eksiklikleri ve uygulamada yol açtığı sorunlar bilinmekteydi. Bu nedenle 6284 sayılı Kanun'u yürürlüğe koymak yerine, kısa ve öz bir kanun olan 4320 sayılı Kanun'da değişiklik yapmak daha uygun olabilirdi¹⁷. Bu görüşe karşı, gittikçe artan kadına karşı şiddet olayları karşısında yeni bir kanuna ihtiyaç duyulduğu da ileri sürülmektedir¹⁸.

Kurulu Kararı ile onaylanmış ve 8 Mart 2012 tarih ve 28227 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- 13 Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 4 Mayıs 2007 tarih ve 26512 sayılı Resmi Gazete.
- 14 MOROĞLU, s. 371; TIĞLI, s. 532. Bu değişikliğin 4320 sayılı Kanunla ilgili sorunları gideremediği görüşünde; AYATA Gökçeçiçek/ERYILMAZ Sevinç/KALEM Seda, **Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hâkim, Savcı, Avukat Anlatıları**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011, s. 139; ATEŞ Mustafa, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler", **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 65, Sayı: 3, 2007, s. 162; ÖZTÜRK, s. 4; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 18-19. Bu esaslı değişikliğin yeni bir kanun çıkarılmaksızın yapılmasının ilginç bir yasama tercihi olduğu görüşünde; BADUR Emel, "Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2009/84, s. 65.
- 15 6284 sayılı Kanun'un Genel Gerekçesi de, "Aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla hazırlanan ve 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun günümüzün ihtiyaçlarına cevap vermediği görüldüğünden kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlerle ilişkin esas ve usulleri kapsayan ve düzenleyen bu Tasarı hazırlanmıştır." ifadelerini içermektedir.
- 16 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete.
- 17 UĞUR Hüsamettin, "Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Ceza Hukuku Araçlarıyla Korunması", İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu, İstanbul, 2012, s. 587; MOROĞLU, s. 375. Bu görüşteki MOROĞLU, yine de yeni yasada düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbirlerle şiddetle mücadelede yolunda olumlu adımlar atılabileceğini ifade etmektedir.
- 18 ATEŞ, s. 172; ÖZTÜRK, s. 5.

Kanaatimizce 4320 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak, yerine İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan ilkelere daha uygun ve daha geniş kapsamlı bir Kanun'un yürürlüğe konulması yerindedir. Ancak 6284 sayılı Kanun'un bu açıdan ne kadar başarılı olduğu maalesef tartışmalıdır.

B. Kanun'un Yeterince Üzerinde Durulmadan Çok Kısa Sürede Yürürlüğe Konulması

6284 sayılı Kanun'a yöneltilen eleştirilerden biri de, yeterince üzerinde durulmadan, çok kısa bir sürede yürürlüğe konulmasıdır¹⁹. Gerçekten de bu Kanunla ilgili Yönetmelik²⁰, Kanun'un kabul tarihinden yaklaşık bir yıl sonra yürürlüğe girebilmiştir. Hâlbuki uygulama yönetmeliği olmayan, alt yapısı yeterince oluşturulmayan ve muhatapları yeterli bilgiye sahip olmayan bir kanunun uygulanması bakımından büyük sorunların ortaya çıkacağı açıktır²¹.

C. Kanun Metni Üzerinde Tam Bir Mutabakatın Olmaması

6284 sayılı Kanun'un hazırlık aşamasında geniş bir kesimin dikkatine sunulduğu, özellikle kadın örgütlerinin bu aşamada "Şiddete Son Platformu" altında aktif bir rol oynadıkları söylenebilir de²², nihai metin üzerinde bir mutabakatın bulunmadığı da bir gerçektir²³. Bu durum Kanun'un üzerinde yeterince tartışılmadan, çok kısa bir sürede yürürlüğe konulmasının bir sonucudur.

D. Kanun'un Adı

6284 sayılı Kanun'un adında "*ailenin korunması*"na vurgu yapılmış olsa da, bu Kanun'un amacının "*aile içi şiddete maruz kalan kişiyi korumak*" olduğundan bahisle, burada bir uyumsuzluğun söz konusu olduğu ileri sürülmektedir²⁴. Aile içi şiddete maruz kalan kişilerin korunması dolaylı

19 MOROĞLU, s. 378.

20 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, 18 Ocak 2013 ve 28532 sayılı Resmi Gazete. Çalışmada geçen "*Yönetmelik*" kavramı bu Yönetmeliği ifade etmektedir.

21 AKDENİZ Hilal, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Hukuki Düzenlemelerin Yeterliliği ve Etkililiği", İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu, İstanbul, 2012, s. 556; MOROĞLU, s. 378.

22 ŞENER Ülker, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?", Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, 2012, Erişim Tarihi: Eylül 2018, http://www.tepav.org.tr/upload/files/13330268091.6284_Sayili_Ailenin_Korunmasi_ve_Kadina_Yonelik_Siddetin_Onlenmesine_Dair_Kanun_Ne_Getiriyor.pdf, s. 2; ÖZTÜRK, s. 6; MOROĞLU, s. 374.

23 AYDIN-ŞAFAK Ayşe, *Feminist Bir Bakışla Türk Aile Hukukunda Kadın Bedeni*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 80; MOROĞLU, s. 374; ŞENER, s. 2.

24 BADUR, s. 65-66.

olarak ailenin korunmasına da hizmet ettiği²⁵, burada önemli bir sorun yokmuş gibi gözükse de, aslında bu adlandırma aile içi şiddete maruz kalan kişilerin korunmasının sadece ailenin korunmasının bir aracı değil, başlı başına bir amaç olduğunu²⁶ göz ardı ettirebilecek niteliktedir.

6284 sayılı Kanun'un adı ile ilgili diğer bir sorun da, burada kadına karşı şiddetin önlenmesi kavramına ailenin korunması kavramından sonra gelmek üzere ikinci sırada yer verilmesidir. Bu sıralama, Kanun'un özellikle kadına karşı şiddeti önleme amacıyla uyumlu olmadığı gibi, kadının sadece ailenin bir bireyi olarak ve aileyi korumak amacıyla korunduğu şeklinde bir izlenim yaratmaktadır²⁷. Elbette ailenin korunması da oldukça önemli bir husustur. Nitekim Anayasanın 41. maddesinin ilk iki fıkrasında kadın-erkek eşitliğine dayanan ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle "ananın" ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alıp, teşkilatı kurmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Ancak kadının Anayasa'da ve 6284 sayılı Kanun'un başlığında vurgulandığı üzere "ana" ve "aile bireyi" sıfatlarının dışında da, bir birey olarak korunması gerektiği açıktır²⁸. Hâlbuki Tasarı hazırlandığında adı, "Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunması Yasa Tasarısı" şeklindeyken, TBMM'ye sevk edilirken, "Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı" şeklinde değiştirilmiştir²⁹. Yine bu Kanun'un esas aldığı İstanbul Sözleşmesi'nin orijinal başlığı, tam da olması gerektiği şekilde, "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi" dir.

Yeri gelmişken, 6284 sayılı Kanun'a yöneltilebilecek bir diğer eleştiri de, İstanbul Sözleşmesi'nin orijinal başlığı, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi olmasına rağmen, Türkçe'ye Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi

25 UĞUR Hüsamettin, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2012/101, s. 335; BOZKURT-ŞENER, s. 84.

26 BOZKURT-ŞENER, s. 85.

27 ÖZBİLEN Arif Barış/SOYGÜT-ARSLAN Mualla Buket, "6284 Sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"un Değerlendirilmesi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 10. Yıl'a Armağan, Yıl: 11, Sayı: 22, 2012, s. 385; MOROĞLU, s. 374-375; ŞENER, s. 3.

28 BADUR, s. 64; MOROĞLU, s. 375. En azından kadına ayrıca yer vermesi bakımından 6284 sayılı Kanun'un adı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dan çok daha isabetlidir.

29 MOROĞLU, s. 374; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 385.

Sözleşmesi olarak çevrilmiş olmasıdır (6284 m. 1/2 - a)³⁰. “Ev içi şiddet” yerine “Aile içi şiddet” kavramının kullanılması sanki aralarında evlilik bağı olmaksızın birliktelik yaşayan partnerlerin kapsama alınmadığı izlenimini uyandırmaktadır. Öğretide bu durumun büyük ölçüde politik tercihlerden kaynaklandığı belirtilmektedir³¹. Gerçi 6284 sayılı Kanun’un tanımlara ilişkin 2. maddesinin b bendinde aile içi şiddetin değil, ev içi şiddetin tanımı yapılmıştır. Ancak bu tanım da oldukça muğlak ifadeler içermektedir.

E. Kanun’un Amacı

6284 sayılı Kanun’un amacı, 1. maddesinin ilk fıkrasında “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenleme” şeklinde belirtilmiştir.

6284 sayılı Kanun’un genel gerekçesine göre de, bu Kanun öncelikle en temel insan hakkı olan yaşam hakkının korunması, kadın cinayetlerinin son bulması amacıyla kurumların şiddetle mücadelenin her aşamasında aktif rol almasını sağlamayı hedeflemektedir. Yine bu Kanun’da Devletin şiddeti önlemesi, şiddete uğrayanı çok yönlü koruması ve şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişinin, verilecek koruyucu tedbir kararları ile rehabilite edilmesi amaçlanmıştır.

F. Kanun’un Esas Aldığı Temel İlkeler

6284 sayılı Kanun’un uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında esas alınacak ilkeler, Kanun’un 1. maddesinin 2. fıkrasında dört bent halinde sayılmıştır: “a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır. b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir. c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir. d) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.”. İç hukukumuzun bir parçası

30 BAKIRCI, s. 137; AYDIN-ŞAFAK, s. 80 dn. 108.

31 BAKIRCI, s. 137.

olan³² İstanbul Sözleşmesine ayrıca atıfta bulunan bu hüküm son derece isabetlidir³³.

G. Kanun'un Şiddet Tanımı

6284 sayılı Kanun'da şiddet; kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış şeklinde tanımlanmaktadır (m. 2/1-d). Bu tanımda kamusal veya özel alan ifadelerine yer verilmişken, ayrıca toplumsal alan ifadesine de yer verilmesi gereksizdir³⁴.

Kadına yönelik şiddetin ise kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanun'da şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı ifade ettiği belirtilmektedir (m. 2/1-ç)³⁵.

32 7 Kasım 1982 tarih ve 2709 numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na (9 Kasım 2011 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete) göre usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır (m. 90/5).

33 MOROĞLU, s. 375-376, 378; ŞENER, s. 2.

34 UĞUR, *6284 Sayılı Kanun*, s. 346; UÇAR, s. 360.

35 İstanbul Sözleşmesi'ne göre, kadına karşı şiddetten, kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacak ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dâhil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır (m. 3/a). Yine bu Sözleşmeye göre toplumsal cinsiyet, herhangi bir toplumun, kadınlar ve erkekler için uygun olduğunu düşündüğü sosyal anlamda oluşturulmuş roller, davranışlar, faaliyetler ve özelliklerdir (m. 3/c). Nihayet kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bir kadına karşı, kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları orantısız bir biçimde etkileyen şiddettir (m. 3/d). İstanbul Sözleşmesi'nin aksine 6284 sayılı Kanun'da toplumsal cinsiyet ve kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kavramlarının tanımlanmaması ve bu kavramlara gerekli vurgunun yapılmaması olması eleştirilmektedir. ÇIRAK Ezgi, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Getirdiği Yenilikler ve Eksiklikleri Üzerine Çözüm Önerileri", *Umut Vakfı Hukukun Gençleri Sempozyumları Dizisi 6: Şiddetin Mağdurlarının Yaşamlarına Olan Etkisi*, 2015, Erişim Tarihi: Ekim 2018, <http://www.umut.org.tr/userfiles/files/PDFler/Ezgi%20C%CC%A7%C4%B1rak.pdf>, s. 4; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 376, 385; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 25.

Nihayet ev içi şiddet, şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet şeklinde tanımlanmaktadır (m. 2/1-b). Açıkçası bu tanım ne ifade ettiğini anlamak pek de mümkün değildir³⁶.

H. Kanun Kapsamında Korunan Kişiler

6284 sayılı Kanun kapsamında korunan kişiler, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerdir (m. 1/1). Şiddete uğrayanların yanı sıra şiddete uğrama tehlikesi bulunanların da Kanun kapsamına alınmasının yerinde bir düzenleme olduğu ileri sürülmektedir^{37, 38}. Ancak şiddete uğrama tehlikesinin varlığını tespit etmek güç olduğundan, hükümde tehlikenin açık ve yakın bir tehlike olması gerekliliğine işaret edilmemiş olması da eleştirilmektedir³⁹. Bu noktada Kanun'u uygulayacak olanların somut olayın özelliklerine göre şiddet tehlikesinin varlığını titizlikle değerlendirmeleri gerekmektedir⁴⁰.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan herkesin değil, sadece "*cinsiyete dayalı*" olarak şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınların, "*cinsiyetlerine bakılmaksızın*" çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin 6248 sayılı Kanun kapsamında korunduklarıdır⁴¹. Buna göre bir apartman sakinlerinin apartman sorunları nedeniyle

36 SERDAR İlknur, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Şiddet", **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara, 2013, s. 524; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 376.

37 MOROĞLU, s.375; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 376, 385; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 21, 22.

38 4320 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde de şiddete uğrayanların yanı sıra şiddete uğrama tehlikesi altında olanların da Kanun kapsamına alınması gerektiği ileri sürülmekteydi. KAHVECİ Nâlan, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da 5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler", *İzmir Barosu Dergisi*, Yıl: 72, Sayı: 3, 2007, s. 278; KARINCA Eray, "Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 1, Sayı: 3, 2010, s. 336-337. Hatta 4320 sayılı Kanun'un mevcut haliyle bile şiddete uğrama tehlikesi altında olanları kapsadığı savunulmaktaydı. TIĞLI, s. 495. Bu görüşün aksine sadece şiddete uğrama tehlikesinin söz konusu olduğu hallerde dahi 4320 sayılı Kanun'a başvurabilme imkânının, "*bana kötü kötü bakıyor*" gibi gerekçelerle hâkime başvurulabilmesinin önünü açacağı da belirtilmekteydi. BADUR, s. 76-77.

39 UĞUR, *6284 Sayılı Kanun*, s. 348, 360-361; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 21-22; ÖZTÜRK, s. 7.

40 ÖZTÜRK, s. 7.

41 ÖZTÜRK, s. 6, 25

birbirlerine uyguladıkları şiddet 6284 sayılı Kanun kapsamında yer almaz⁴².

6284 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından, "cinsiyete dayalı olarak" şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadının yaşının⁴³, medeni halinin⁴⁴, vatandaşlığının⁴⁵, cinsel tercihlerinin⁴⁶ veya şiddetin aile/ ev içinde ya da dışında gerçekleşmesinin⁴⁷ hiç bir önemi bulunmamaktadır. Yine bu Kanun'daki kadın ifadesi, doğuştan kadın olanları kapsadığı gibi, doğuştan erkek olan cinsiyetini TMK m. 40 uyarınca kadın olarak değiştiren bireyleri de kapsamına almaktadır.

3 Temmuz 2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na⁴⁸ göre çocuklar, daha önce ergin olsalar bile onsekiz yaşını doldurmamış bireylerdir (m. 3/1-a). 6284 sayılı Kanun'dan yararlanmak bakımından çocuğun cinsiyetinin, medeni halinin, vatandaşlığının⁴⁹ veya şiddetin aile/ ev içinde ya da dışında gerçekleşmesinin hiç bir önemi bulunmamaktadır.

Aile bireyleri ifadesinden ne anlaşılması gerektiği 6284 sayılı Kanun'da açıkça belirtilmiş değilse de, kanaatimizce yasal düzenlemelerde yer alan ev içi şiddet tanımından yola çıkmak mümkündür. 6284 sayılı Kanun'da da doğrudan ev içi şiddet tanımına yer verilse de, daha önce de belirtildiği gibi, bu tanım oldukça muğlaktır. Bu nedenle İstanbul Sözleşmesi'nde yapılan ev içi şiddet tanımını ele almak daha uygundur. Buna göre ev içi şiddet; failin, şiddet mağduruyla, aynı ikametgâhu şuan veya daha önce paylaşmış paylaşmadığına bakılmaksızın aile içinde veya ev içinde veya eski ya da şu anki eş veya partnerler arasında meydana gelen, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik her türlü şiddeti ifade eder (m. 3-b). Bu

42 Bu ve benzeri örnekler için bkz.; ÖZTÜRK, s. 6-7.

43 YAĞCIOĞLU Ali Haydar, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 19, Özel Sayı: Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 2017, s. 919; GÜNAY Mehmet, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 3, Sayı: 10, 2012, s. 652. İstanbul Sözleşmesi'nde 18 yaşından küçük kız çocuklarının da kadın kapsamında sayılacağı belirtilmiştir (m. 3/f).

44 ŞENER, s. 2; YAĞCIOĞLU, s. 919; GÜNAY, s. 652.

45 Yönetmeliğin tanımlara ilişkin hükmünde, şiddet mağdurunun mütakabiliyet ilkesi çerçevesinde yuruşuna bakılmaksızın, Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan ya da kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiyi ifade ettiği (m. 3/n) belirtilmiştir. Buna göre kadının coğrafi olarak Türkiye sınırları içerisinde şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesinin olması Kanun'un uygulanabilmesi için yeterlidir. ÖZTÜRK, s. 6 dn. 26.

46 ŞENER, s. 2; YAĞCIOĞLU, s. 920.

47 YAĞCIOĞLU, s. 919; GÜNAY, s. 652.

48 5 Temmuz 2005 tarih ve 258763 sayılı Resmi Gazete.

49 Bkz.; dn. 43.

sayede aynı evi paylaşsın veya paylaşmasın aile içindeki her bir bireyin bir diğerine uyguladığı şiddetin⁵⁰ yanı sıra, aile bireyi olmasalar bile aynı evde yaşayan kişilerin birbirlerine uyguladıkları şiddet⁵¹ de 6284 sayılı Kanun kapsamına girer. Ayrıca aynı evi paylaşsın veya paylaşmasın, resmi nikâh olmaksızın birliktelik yaşayan partnerler^{52,53} (ve bu arada nişanlılar^{54,55})

- 50 DEMİR Şamil, “Arabuluculuk ile Aile İçi Şiddet ve Uzlaşmaya Tabi Suçların İlişkisi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 72, Sayı: 2, 2014, s. 217; GÜNAY, s. 654.
- 51 DEMİR, s.217; YAĞCIOĞLU, s. 925-926; GÜNAY, s. 654. Aile olmamakla birlikte aynı evi paylaşan kişilerin aralarında mekân paylaşımı dışında duygusal, sosyal, ekonomik paylaşım da mevcutsa, 6284 sayılı Kanun kapsamında oldukları; ancak aralarında mekânsal paylaşım dışında başka bir paylaşım bulunmayan kişilerin, 6284 sayılı Kanun kapsamında olmadıkları görüşünde; SERDAR, s. 526.
- 52 BÖRÜ Levent, “Kadına Karşı Şiddette Arabuluculuk Kurumuna İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2017/Özel Sayı, s. 179; UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s. 346-347; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 21; DEMİR, s. 217; YAĞCIOĞLU, s. 925-926.
- 53 4320 sayılı Kanun’un yürürlükte olduğu dönemde, öğretide, bu Kanun’un aralarında evlilik olmaksızın birlikte yaşayan kadın ve erkeği kapsamına almadığı ileri sürülmekteydi. RUHİ Ahmet Cemal, “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması”, **Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 1-2, 2004, s. 531-532; DOĞAN İzzet, “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt: 82, Sayı: 3, 2008, s. 1225; TUNÇ Mehmet, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Değerlendirilmesi”, **V. Aile Şurası “Aile Destek Hizmetleri” Bildirileri**, T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008, s. 273, 275; ERDEM, s. 51; BADUR, s. 73; SEVER, s. 30, 42; TIĞLI, s. 492-493. Bu görüşteki ATEŞ, 4320 sayılı Kanun’un amacının aileyi korumak olduğunu, bu nedenle aralarında evlilik olmaksızın birlikte yaşayan kadın ve erkeğin 4320 sayılı Kanun’dan yararlandırılmasının amacına uygun olmadığı ve bunun aksine verilen yargı kararlarının Kanun’a aykırı olduğunu savunmuştur. ATEŞ, s. 162-163. Ancak bu görüşün aksine, nikâhsız bir birliktelikte şiddet gören aile bireylerinin de 4320 sayılı Kanun kapsamında korunmalarının gerekli olduğu ve bu yöndeki yargı kararlarının isabetli olduğu da ileri sürülmekteydi. AKIN Ali, “Kadına Karşı Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Açısından Konuya Bakış”, **Adalet Dergisi**, S. 30, 2008, s. 273; GÜNİNDİ-ERSÖZ Aysel, “Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **V. Aile Şurası “Aile Destek Hizmetleri” Bildirileri**, T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008, s. 292; ERTÜRK/ÖZDAMAR, s. 1199; KARINCA, *İyileştirmeler*, s. 331, 340 vd.; KARINCA, 4320 Sayılı Kanun, s. 507 vd. KÖSEOĞLU ise nikâhsız birliktelik halinde de kadının Aile Mahkemesinden koruma talep edebileceğini, ancak bu taleplerin 4320 sayılı Kanun’a göre değil, doğrudan İstanbul Sözleşmesi hükümlerine dayanılarak tedbirlere konu edilebileceğini savunmuştur. KÖSEOĞLU Bilal, “Ailenin Şiddetten Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2008/77, s. 329; KÖSEOĞLU/KOCAĞA, s. 597.
- 54 BÖRÜ, s.44. Nişanlıların ve nişanlılıkları sona eren kişilerin aile bireyi kapsamında değerlendirilemeyecekleri görüşünde; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 371.
- 55 4320 sayılı Kanun’un yürürlükte olduğu dönemde nişanlıya yönelik şiddetin 4320 sayılı Kanun kapsamında olmadığı görüşünde; TIĞLI, s.492-493.

veya evliliklerinin butlanına karar verilmiş ya da boşanmış kişiler^{56,57} arasında gerçekleşen veya gerçekleşme ihtimali olan şiddet olayları da 6284 sayılı Kanun kapsamına girmektedir. Kanaatimizce partnerlerin eşcinsel olmaları onları Kanun'un kapsamı dışında bırakmamaktadır^{58,59}.

Tek taraflı ısrarlı takip kavramına mevzuatımızda ilk kez 6284 sayılı Kanun'da yer verilmesine rağmen^{60,61} burada bu ifadeden ne anlaşılması gerektiği bildirilmemiştir. İstanbul Sözleşmesi'nde ısrarlı takip ile az çok benzeşecek şekilde taciz amaçlı takip kavramına yer verilmiş (m. 36)⁶² ve bir kişiye yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu kişiyi, kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde

56 DEMİR, s. 217; GÜNAY, s. 654. Evlilikleri sona ermiş kişilerin aile bireyi kapsamında değerlendirilemeyecekleri görüşünde; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 371.

57 4320 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde de evlilikleri sona ermiş kişiler arasındaki şiddet olaylarının 4320 sayılı Kanun kapsamında olduğu ileri sürülmekteydi. BADUR, s. 73-74; KARINCA, İyileştirmeler, s. 331, 340 vd.; KARINCA, 4320 Sayılı Kanun, s. 507 vd.; GÜNİNDİ-ERSÖZ, s. 292. TIĞLI'da ülkemizde özellikle kadınların, boşanma sonrasında da önceki eşleri tarafından rahatsız edildikleri ve önceki eşlerinin şiddet içerikli eylemlerine maruz kaldıkları görüldüğünden, boşandıktan sonra eski eş tarafından kendisine şiddet uygulanan kişinin de 4320 sayılı Kanun hükümlerinden yararlandırılması gerektiğini belirtmiştir. TIĞLI, s. 498. Buna karşı, evliliğin boşanma veya iptal gibi bir nedenle sona ermesinden sonra, eski eşlerin 4320 sayılı Kanun kapsamından çıktıkları da savunulmaktaydı. RUHLI, s. 531-532; DOĞAN İzzet, 4320 sayılı Yasa, s. 1230; ERDEM, s. 52; TIĞLI, s. 493; SEVER, s.30, 42. SEVER, boşandıktan sonra eski eş tarafından katledilen Ayşe PAŞALI örneğini vererek, 4320 sayılı Kanun'da bu kadınların öngörülebilir bir şiddetten korunmamalarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin açıkça ihlali anlamına geldiğini belirtmiştir. SEVER, s. 42.

58 DEMİR, s. 217; YAĞCIOĞLU, s. 926-927. 6284 sayılı Kanun'dan eşcinsellerin de yararlanabilecekleri görüşünde; ÖZTÜRK, s. 6; UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s. 346-347. Açıkça belirtilmedikleri için eşcinsellerin 6284 sayılı Kanun'dan yararlanamayacakları görüşünde; YILDIZ Ferhat, "6284 sayılı Kanunun Getirdikleri ve Anayasaya Aykırılık Sorunu", *Adalet Dergisi*, Sayı: 50, 2014, s. 101.

59 4320 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde, Türk hukukunda aile olarak kabul edilmeyen bir birlikelik kurmuş aynı cinsiyetten kişilerin ve bunların çocuklarının 4320 sayılı Kanun'dan yararlanabilecekleri görüşünde; YASAN Candan, *Milletlerarası Özel Hukukta Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.197-198.

60 UYUMAZ Alper/AKDAĞ İdris, "Türk Özel Hukukunda Şiddet ve İsrarlı Takip Kavramı ile İsrarlı Takip Mağdurunun Korunması", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 19, S. 2, 2015, s. 59; DOĞAN Recep, "Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu", *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 72, S. 2, 2014, s. 149; ÖZTÜRK, s. 7.

61 4320 sayılı Kanun'da ısrarlı takibe ilişkin bir düzenleme olmamakla birlikte, bu Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde öğretide bir şiddet türü olan ısrarlı takibe karşı 4320 sayılı Kanun'da öngörülen tedbirlerin alınabileceği ileri sürülmekteydi. TÜRKMEN Ahmet, "Yeni Bir Hukukî Olgu Olarak İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medenî Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, Özel Sayı: Prof. Dr. Bilge UMAR'a Armağan, 2010, s. 1400.

62 UYUMAZ/AKDAĞ, s. 47-48, dn.6; GÜNAY, s. 655.

tekrarlanan tehditkâr davranışlar şeklinde tanımlanmıştır. Yönetmeliğin 3. maddesinin (ş) bendinde ise tek taraflı ısrarlı takibin “*Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı*” ifade ettiği bildirilmiştir⁶³. Bu tanımlardan yola çıkarak, ısrarlı takibin ancak tek taraflı olarak icra edilebileceği söylenebilir. Bu da öğretilerde de isabetle belirtildiği gibi, ısrarlı takibin başında “*tek taraflı*” ibaresini kullanmayı yersiz kılmaktadır⁶⁴.

I. Kanun Kapsamında Alınabilecek Tedbirler

6284 sayılı Kanun’da, şiddet mağduru olan kişilerle ilgili koruyucu tedbirler ve bu kişilere şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişilerle ilgili önleyici tedbirler ayrı maddelerde düzenlenmiştir.

1. Koruyucu Tedbirler

Yönetmeliğin 3. maddesinin k bendine göre, koruyucu tedbir kararı, Kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı ifade eder.

Koruyucu tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilirken (6284 m. 4), bazı koruyucu tedbirlere mülki amir (m. 3/1) ve hatta gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kolluk amirleri⁶⁵ tarafından da (m. 3/2) karar verilebilmektedir. Hâkimin yanı sıra mülki amirlere ve hatta kolluk amirlerine de bazı koruyucu tedbir kararları verebilme yetkisi tanınmasının karışıklıklara sebebiyet verebileceği ileri sürülse de⁶⁶, kısa sürede acil karar verme zorunluluğu karşısında bu düzenlemenin oldukça isabetli olduğu söylenebilir⁶⁷. Uygulamada yaşanabilecek sorunların, mülki amirlerin ve kolluğun konu hakkında iyi eğitim almalarıyla aşılacağı de aşıkârdır⁶⁸.

63 İsrarlı takip kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.; UYUMAZ/AKDAĞ, s. 2 vd.; Recep DOĞAN, s. 138-139, 151 vd.

64 Recep DOĞAN, s. 150; UYUMAZ/AKDAĞ, s. 88; YAĞCIOĞLU, s. 927. YAĞCIOĞLU, Yönetmelikteki tanımdan yola çıkarak, takip niteliğindeki eylemin, tekrarlı olması aranmaksızın, tek seferde gerçekleşmiş olmasının da yeterli görülmesi gerektiğini ve bu nedenle sadece “*takip*” ifadesinin kullanılmasının yeterli olduğunu da ileri sürmektedir. YAĞCIOĞLU, s. 928.

65 Yönetmeliğe göre kolluk amiri, hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanını/amirini ifade eder (m. 3-1).

66 UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s. 350.

67 ÖZTÜRK, s. 9; MOROĞLU, s. 376; AKDENİZ, s.549; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 385; CEYLAN, Yeni Düzenlemeler, s. 29.

68 MOROĞLU, s. 379; AKDENİZ, s. 550.

Her kim tarafından verilirse verilsin, koruyucu tedbir kararlarının verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaması da Kanun'da açıkça belirtilen (m. 8/3 c. 1) çok önemli bir husustur^{69,70}. Buna göre koruyucu tedbir kararının verilebilmesi için, şiddet mağduru olduğunu iddia eden kişinin beyanı yeterlidir. Bu düzenlemenin kötüye kullanılması riski olsa da⁷¹, çoğu şiddet olayında bir delil göstermenin güçlüğü ve ciddiye alınmayarak müdahale edilmeyen olayların -defalarca acı bir biçimde tecrübe edildiği üzere- bir facia ile sonuçlanması riski karşısında son derece isabetli bir düzenleme olduğu söylenebilir. Öğretide hakkın kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla, hâkimin somut olayı değerlendirmesi ve asgari olasılık koşulunu araması gerektiği ileri sürülmektedir⁷². Kanaatimizce de 6284 sayılı Kanun'u uygulayacak kişi ve kurumlar şiddet ihtimalinin en az olasılıkla söz konusu hallerde dahi uygun koruyucu tedbirleri almak zorundadırlar.

a. Mülki Amir Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbir Kararları

6284 sayılı Kanun'un 3. maddesinin ilk fıkrasına göre, bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere mülkî amir tarafından karar verilebilir:

a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması⁷³,

69 EROL Emin, "6284 Sayılı Yasa ve Uygulama", İstanbul Barosu Dergisi, C. 90, S. 2, 2016, s. 283; MOROĞLU, s. 377; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 385.

70 4320 sayılı Kanun'da buna benzer bir düzenleme olmamakla birlikte, bu Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde buna benzer bir düzenlemenin yapılmasının zorunlu olduğu ileri sürülmekteydi. KARINCA, İyileştirmeler, s. 336; SEVER, s. 43; ATEŞ, s. 165. Gerçi o dönemde de 01 Mart 2008 tarihli (26803 sayılı Resmi Gazete) Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinde şiddetin belgelenmesine gerek olmadığı hükmüne yer verilmişti. Ayrıca Kanun'un özünün şiddetin uygulandığı hususunda delil aranmamasını gerektirdiği de ileri sürülmekteydi. KARINCA, İyileştirmeler, s. 336; BOZKURT-ŞENER, s. 159; İzzet DOĞAN, 4320 sayılı Yasa, s. 1234. Ancak delil aranıp aranmamasına verilecek tedbirin ağırlığına göre karar verilmesi gerektiği de savunulmaktaydı. KAHVECİ, 4320 Sayılı Kanun, s. 291-292.

71 UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s. 361; UĞUR, Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Korunması, s. 593-594.

72 ÖZTÜRK, s. 13-14.

73 3 Temmuz 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'na (13 Temmuz 2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete) göre büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler (m. 14/1-a). Yine (5 Ocak 2013 tarih ve 28519 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan) Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelikte Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yörelinin ihtiyacına, sosyo-kültürel

b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması⁷⁴,

c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi⁷⁵,

ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması⁷⁶,

d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, kreş imkânının sağlanması⁷⁷.

Devlete birçok pozitif yükümlülük yükleyen⁷⁸ bu hükümde yer alan “uygun görülecek benzer tedbirlere...karar verilebilir” ifadesi bu sayımın tahdidi olmadığını göstermektedir. Somut olayın gösterebileceği özellikler nedeniyle, alınabilecek tedbirler bakımından tahdidi bir sayımın yapılmaması oldukça isabetlidir⁷⁹. Ancak öğretilerde 6284 sayılı Kanun’un

yapısına göre uygun görülecek il ve ilçelerde konukevi açacağı belirtilmiştir. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu yüzünü geçen belediyelerin ihtiyaca cevap verebilecek nitelik ve sayıda konukevi açacakları bildirildikten sonra İl özel idareleri ile sivil toplum kuruluşlarının da konukevi açabilecekleri düzenlenmiş ve gerçek kişiler tarafından konukevi açılması yasaklanmıştır (m. 4/1). Konukevlerinin kapasitelerinin yeterli olmaması ihtimaline karşı, şiddet mağdurunun barındırılması sorunu ile ilgili olarak Yönetmeliğin 7. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme de yapılmıştır.

74 Bir geliri olmayan ve özellikle maddi yönden şiddet uygulayan kişiye bağımlı olan şiddet mağdurları bakımından büyük bir önem taşıyan bu koruyucu tedbir kararının nasıl uygulanacağı hakkında Kanun’un 17. ve Yönetmeliğin 8. maddelerinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır.

75 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 9. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Şiddet mağdurunun hayatını idame ettirebilmesi ve sağlıklı bir biçimde yeniden topluma kazandırılabilmesi için, bu tedbiri uygulayacak kişilerin titiz bir çalışma yürütmelerinin çok önemli olduğunun altı çizilmelidir.

76 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 10. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemenin 3. fıkrasına göre, korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerde Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte yer alan fiziki koruma tedbirleri hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirlenir.

77 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 11. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Öğretilerde haklı olarak, kreş imkânından yararlanma süresinin şiddet mağdurunun elde ettiği gelire göre belirlenmesi gerektiği ileri sürülmektedir. ŞENER, s. 4. Yine haklı olarak, konukevlerinde, mağdurların çocuklarının bakımının sağlanabileceği bir mekânın bulunmasının yerinde olacağı belirtilmektedir. ÖZTÜRK, s. 11.

78 ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 380.

79 AKDENİZ, s. 549; ÖZTÜRK, s. 18.

amacı, tarafların barışmasını sağlamak değil, sadece şiddet mağdurunu korumak olduğundan bahisle, 6284 sayılı Kanunu uygulayacak mülki amirin, tarafların barışmasına yönelik bir tedbir kararı vermesinin kanunun ruhuna tamamen aykırı olduğu da ileri sürülmektedir⁸⁰. Kanaatimizce de özellikle fiziksel şiddetin ya da buna yönelik bir tehdidin söz konusu olduğu hallerde, sadece bu şekilde bir tedbir kararı ile yetinilmesi bir facia ile karşı karşıya kalınması riskinin göze alındığı anlamına gelir.

Mülki amirlere önemli görevler veren ve geniş yetkiler tanıyan bu düzenlemeye rağmen, uygulamada mülki amirlerin gerekli tedbirleri almak hususunda isteksiz davrandıkları, mahkemelere intikal eden birçok olayda şiddet mağdurunun mülki amir tarafından alınabilecek tedbirleri istemediğini, sadece hâkim tarafından alınacak tedbirlerin uygulanmasını talep ettiğini belirten matbu bir evraka imza atıldığı belirtilmektedir⁸¹. Hâlbuki acilen koruyucu bir tedbirin alması gerektiği halde, bunu yapmaktan kaçınan bir mülki amirin bu sayede sorumluluktan kurtulamayacağı çok açıktır.

b. İlgili Kolluk Amirlerince Verilebilecek Koruyucu Tedbir Kararları

6284 sayılı Kanun'un 3. maddesinin 2. fıkrasına göre, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde şiddet mağduruna ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, uygun barınma yeri sağlanması ve hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, geçici koruma altına alınması tedbirleri ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Ancak kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırksekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar⁸².

Çoğu zaman şiddet mağduru ile ilk teması gerçekleştirecek kolluk kuvvetlerine bazı koruyucu tedbir kararları alabilme yetkisinin tanınmasının son derece isabetli olduğunun altı bir kez daha çizilmelidir⁸³.

c. Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları 6284 sayılı Kanun'un 4. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre, bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak aşağıdaki koruyucu tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

80 ÖZTÜRK, s. 18-19.

81 EROL, s. 278-279.

82 Bu hükmün uygulamada sorunlara yol açabileceği görüşünde; MOROĞLU, s. 378.

83 YAĞCIOĞLU, s. 936-937.

- a) İşyerinin değiştirilmesi⁸⁴,
- b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi⁸⁵,
- c) Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması⁸⁶,
- ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi⁸⁷.

Hükümde yer alan uygun görülecek benzer tedbirlere ifadesi bu sayımın tahdidi olmadığını göstermektedir. Buna göre hâkimin mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararlarına evleviyetle hükmedebileceği belirtilmelidir⁸⁸. Yönetmelikte de bu hususa açıkça işaret edilmiştir (m. 12). Bunun dışında da hâkim, somut olayın özelliklerine göre uygun göreceği benzer tedbirlere hükmedebilecektir. Örneğin velayet yetkisi olmayan eşin ortak çocuğu, velayet sahibi eşe teslim etmeyerek kaçırması da bir tür şiddet eylemi olduğundan hâkim, çocuğun bulunduğu yerden alınarak velisine teslim edilmesine yönelik bir tedbir kararı verebilir⁸⁹. Ancak daha önce de değinildiği üzere, 6284 sayılı Kanun'un amacı, tarafların barışmasını sağlamak değil, sadece şiddet mağdurunu korumak olduğundan, hâkimin tarafların barışmasına yönelik bir tedbir kararı vermesi kanunun ruhuna tamamen aykırıdır. Özellikle de fiziksel şiddetin ya da buna yönelik bir tehdidin söz konusu olduğu hallerde, sadece bu şekilde bir tedbir kararı ile yetinilmesi bir facia ile karşı karşıya kalınması riskinin göze alındığı anlamına gelir.

84 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 13. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Öğretide somut olayın özellikleri dikkate alınarak, gerektiğinde şiddet uygulayanın işyerinin değiştirilmesine de karar verilebilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. ÖZTÜRK, s. 12.

85 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 14. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır.

86 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 15. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. Bu şerh sayesinde şiddet uygulayan kişinin aile konutu üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış olur. Ancak CEYLAN'a göre 6284 sayılı Kanun kapsamında konuttan kasıt, sadece aile konutu niteliğine sahip konut değildir, ailenin belirli amaçlarla ortak kullandığı her türlü konut kapsama girmektedir. CEYLAN Ebru, "Yeni Türk Medeni Kanunu'nda Aile Konutunun Önemi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2017/128, s. 205.

87 Bu koruyucu tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 16. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır.

88 ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 383.

89 KÖSEOĞLU, s. 332-333; KÖSEOĞLU/KOCAAĞA, s. 600-601.

2. Önleyici Tedbirler

Yönetmeliğin 3. maddesinin p bendine göre önleyici tedbir kararı, Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı ifade eder. 6284 sayılı Kanun'a göre şiddet uygulayan, bu Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri ifade eder (m. 2/g). Öğretide şiddeti doğrudan uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler kadar, dolaylı yoldan uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler aleyhine de önleyici tedbir kararı verilebilmesi gerektiği, haklı olarak ileri sürülmektedir⁹⁰. Buna göre oğlunu, çalışmak veya ailesini ziyarete gitmek isteyen karısına karşı şiddet uygulamaya teşvik eden bir kayıvalide hakkında da önleyici tedbir kararına hükmedilebilmesi mümkün ve gereklidir.

Önleyici tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilirken (6284 m. 5/1-3-4), gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bazı önleyici tedbirlere ilgili kolluk amirleri tarafından da (m. 5/2) karar verilebilmektedir.

6284 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 3. fıkrasının ilk cümlesinde koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacağı açıkça bildirildiği halde, benzer bir düzenleme önleyici tedbir kararları bakımından yapılmamıştır. Hükmün devamında sadece önleyici tedbir kararının, geciktirilmeksizin verilmesi gerektiği (c. 2) ve kararın verilmesinin, Kanun'un amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilmeyeceği (c. 3) bildirilmiştir. Kanaatimizce bu durum, önleyici tedbir kararlarının şiddet uyguladığı iddia edilen kişinin kişilik haklarına yoğun bir müdahale içermesinden kaynaklanmaktadır⁹¹. Ancak öğretide de isabetle belirtildiği üzere, önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kesin deliller aranmamalıdır. Sadece şiddetin veya şiddet tehlikesinin varlığına işaret eden emarelerin bulunması yeterlidir⁹².

90 ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 384. Bu görüşteki Yazarlar, şiddet uygulayana ilişkin tanımın, bu Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları doğrudan veya dolaylı olarak uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler şeklinde değiştirilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

91 CEYLAN'a göre de önleyici tedbir kararları kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili önemli sınırlamalar yarattığından ve kötüye kullanılmaya müsait olduğundan, bu tür bir kararın verilebilmesi için şiddet uygulandığı hususunda delil gösterilmesi gerekmektedir. CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 36.

92 ÖZTÜRK, s. 18; UĞUR, *Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Korunması*, s. 589; UĞUR, *6284 Sayılı Kanun*, s. 352; CEYLAN, *Yeni Düzenlemeler*, s. 44. Şiddet uygulandığı hususunda delil ve belge aranmaması hükmünün önleyici tedbir kararlarının verilebilmesi için de evleviyetle geçerli olduğu görüşünde; ÇIRAK, s. 10. Özellikle şiddete uğrama

a. Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları

6284 sayılı Kanun'un önleyici tedbir kararları ile ilgili 5. maddesinin ilk fıkrasına göre, şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebilir:

- a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması⁹³,
- b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi⁹⁴,
- c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması⁹⁵,
- ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması⁹⁶,

tehlikesi mevcutsa, hâkimin, olayın aciliyetine ve somut koşullara göre gerektiğinde delil aramadan önleyici tedbir kararı vermesi gerektiği görüşünde; YAĞCIOĞLU, s.949. Uyarı temeline dayanan önleyici tedbirlerde delil toplanmaksızın karar verilmesi gerektiği, ancak evden uzaklaştırma, tedbir nafakası, kişisel ilişkinin sınırlandırılması veya kaldırılması yönündeki tedbir kararları ile Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Medeni Kanunu hükümleri çerçevesinde velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin karar verilirken delil toplama yoluna gidilmesinin uygun olacağı görüşünde; KAHVECİ Nâlan, "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları", **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013, s. 461.

93 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 18. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır.

94 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 19. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemede dikkat çeken hususlardan biri de, bu tedbirin uygulanmasının, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel teşkil etmeyeceği hususudur. Yine hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine veya kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebilir (f. 3). Uzaklaştırma tedbirine aykırı davranışın konut dokunulmazlığını ihlal suçunu oluşturacağı görüşünde; HACIOĞLU Caner Burhan, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'la İhdas Edilen "Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a Muhalefet Suçu" Üzerine Bir İnceleme", **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, 1999, s. 42-43.

95 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 20. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. Hâkim, bu önleyici tedbir kararını verirken korunan kişilere hangi mesafeye kadar yaklaşamayacağını da belirtebilir. Ancak böyle bir belirleme yapılmamışsa, yaklaşmama kararının korunan kişiler tarafından görülmeyecek bir alanı kapsadığı ileri sürülmektedir. ERDEM, s. 63; ÖZTÜRK, s. 16; TIGLI, s. 518.

96 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 21. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması⁹⁷,

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi⁹⁸,

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi⁹⁹,

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi¹⁰⁰,

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi¹⁰¹,

97 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 22. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır.

98 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 23. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. İlgili düzenlemelerde her ne kadar “*korunan kişinin şahsi eşyaları*” ifadesine yer verilse de öğretilerde, haklı olarak, korunan kişinin şahsına ait olmayıp da ona emanet bırakılmış bir eşyaya zarar vermenin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. ÖZTÜRK, s. 16. Hükümde geçen “*ev eşyaları*” ifadesinden anlaşılması gereken ise mülkiyetinin kime ait olduğuna bakılmaksızın ailenin/ev halkının ortak kullanıma özgülenen tüm eşyalardır. Ayrıca bkz.; GÜVEN Kudret, “4320 Sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un” Getirdiği Hukuki Tedbirler”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1-2, 1998, s. 25; ERDEM Mehmet, “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2007/73 s. 63; BOZKURT-ŞENER, s. 99; TIĞLI, s. 520; KAHVECİ, *4320 Sayılı Kanun*, s. 297; GÜNAY, s. 667. Bu tedbire aykırı davranışın mala zarar verme suçunu oluşturacağı görüşünde; HACIOĞLU, s. 43.

99 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 24. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. Bu tedbirin geniş yorumlanması gerektiği görüşünde; ÖZTÜRK, s. 16-17; ERDEM, s. 64. Kanaatimizce de şayet korunan kişiyi rahatsız ediyorsa, kendisine her gün çiçek göndermenin dahi bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir.

100 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 25. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. Öğretilerde haklı olarak, bu tedbirin uygulanabilmesi için, teslim edilecek silahın şiddet uygularken kullanılmış veya bu yönde bir tehdidin yapılmış olmasının gerekli olmadığı belirtilmemiştir. ÖZTÜRK, s. 17; ERDEM, s. 64; TIĞLI, s. 522; UYUMAZ/AKDAĞ, s. 83. Yine silah kavramının geniş yorumlanması gerektiği, ateşli silahların yanında delici-kesici aletlerin de silah kapsamına dâhil olduğu ileri sürülmektedir. ÖZTÜRK, s. 17; BOZKURT-ŞENER, s. 101. Kanaatimizce sadece bulundurma veya taşıma ruhsatı olan ateşli silahlar hükmün kapsamında yer alır. Zira birçok eşya bir şiddet eyleminde kesici ve delici alet olarak kullanılabilir. Bu nedenle şiddet uygulayanın neredeyse tüm eşyalarını kolluğa teslim etmesine hükmetmek rasyonel değildir. Benzer görüşte; TIĞLI, s. 524. Ruhsatsız ateşli silahlar hakkında ise derhal müsadere işlemi yapılmalıdır.

101 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 26. maddesinde de bir düzenleme yapılmıştır. 4320 sayılı Kanun’da görevi nedeniyle silah taşınması zorunlu olan kişiler

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması¹⁰²,

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması¹⁰³.

Hükümde yer alan “*uygun görülecek benzer tedbirler*” ifadesi bu sayımın tahdidi olmadığını göstermektedir. Somut olayın gösterebileceği özellikler nedeniyle, alınabilecek tedbirler bakımından tahdidi bir sayımın yapılmaması oldukça isabetlidir.

6284 sayılı Kanun’un 5. maddesinin 3. fıkrasında bu Kanun’da belirtilen tedbirlerle birlikte hâkimin, Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine

hakkında bu tedbirin nasıl uygulanacağı hakkında bir hüküm bulunmuyordu. Bu nedenle öğretilerde ve uygulamada konuya ilişkin farklı görüşler mevcuttu. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz.; BOZKURT-ŞENER, s. 101-102.

102 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 27. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkilerinin takibi ŞÖNİM tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde yerine getirilir. ŞÖNİM olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım isteyebilir (f. 2). Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM’e bildirilir (f. 3). Bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere, bu tedbir kararına uyulmasının sağlanması için gerekli önlemler alınmıştır. Alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı kişinin kısıtlanmasını (TMK m. 406) gerektiriyorsa hâkimin yetkili vesayet makamına durumu bildirmesinin gerekli olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca bkz.; ERDEM, s. 67.

103 Bu önleyici tedbir kararı hakkında Yönetmeliğin 28. maddesinde ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur (f. 2). Şiddet uygulayan, illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM’e bildirilir (f. 3). Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM’e bildirilir (f. 4). Bu düzenlemelerden anlaşılacağı üzere, bu tedbir kararına uyulmasının sağlanması için gerekli önlemler alınmıştır. Özellikle bir akıl hastalığının veya akıl zayıflığının etkisi nedeniyle şiddet uygulandığı hallerde şiddet uygulayanın kısıtlanması (TMK m. 405) gerekiyorsa, hâkimin yetkili vesayet makamına durumu bildirmesinin gerekli olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca bkz.; ERDEM, s. 67. Ancak akıl hastası olmadığı veya aklında bir zayıflık olmadığı halde şifke kontrolünü sağlayamadığı için şiddet uygulayan kişiler de bulunmaktadır. Öğretilerde, Ülkemizde şiddet uygulayanın şifke kontrolü ve stres yönetimi gibi tedavi yöntemlerine katılımının isteğe bağlı olması eleştirilmekte ve bu tür tedavi programlarına katılımın zorunlu olması gerektiği ileri sürülmektedir. ÖZTÜRK, s. 27.

göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkili olduğu bildirilmiştir¹⁰⁴.

6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 4. ve son fıkrasında ise şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkimin, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebileceği düzenlenmiştir^{105, 106}.

b. Kolluk Amirleri Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları

6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrasına göre gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kolluk amirlerince verilebilecek önleyici tedbir kararları da mevcuttur. Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi, korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması ve gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıdıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması bu tür tedbirlerdendir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar¹⁰⁷.

104 4320 sayılı Kanun'da velayete ilişkin bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte, hâkimin gerektiğinde bu hususta da hüküm verebileceği görüşünde; BOZKURT-ŞENER, s. 80. Ayrıca bkz.; ERDEM, s. 67. Yine 4320 sayılı Kanun'da kişisel ilişki kurulmasına dair bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte, hâkimin gerektiğinde bu hususta da hüküm verebileceği görüşünde; TİĞLİ, s. 527.

105 6284 sayılı Kanun'un 18. maddesine göre, bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir (f. 1, Yönetmelik m. 43/1). Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir. İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır (f. 2, Yönetmelik 43/3-4). Bu hükmün TMK uyarınca verilen nafaka kararları hakkında da uygulanmasının yararlı olacağı görüşünde; DOĞAN İzzet, "Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, C. 35, S. 1, 2015, s. 65.

106 4320 sayılı Kanun'un benzeri düzenlemesinin uygulama kabiliyeti zayıf bir düzenleme olduğu görüşünde; ATEŞ, s.167-168; BOZKURT-ŞENER, s. 158. Şiddet mağduru lehine nafakaya hükmedildiğinde, bu nafakanın takip ve tahsilinde karşılaşılabilecek güçlüklerle karşı bir fon oluşturulması gerektiği ve nafakanın mağdura bu fondan öendikten sonra mağdur adına Devlet tarafından tahsilatın yapılması gerektiği görüşünde; ATEŞ, s. 168; KARINCA, *İyileştirmeler*, s. 339; TİĞLİ, s. 535.

107 Tatil günleri ya da hâkimin herhangi bir nedenle bulunmaması durumunda bu hükmün telafisi mümkün olmayan sonuçlar yaratabileceği görüşünde; MOROĞLU, s. 378-379.

Daha önce de değinildiği üzere, çoğu zaman şiddet mağduru ile ilk teması gerçekleştirecek kolluk kuvvetlerine de bazı önleyici tedbir kararları alabilme yetkisinin tanınması isabetlidir.

3. Tedbir Kararlarına Ait Ortak Özellikler

a. Başvuru ve İhbar

6284 sayılı Kanun'a göre tedbir kararı ilgilinin talebi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilir (m. 8/1 c. 1). Yönetmelikte mülki amir ve hâkim tarafından koruyucu tedbir kararlarının resen verilebileceğine de işaret edilmiştir (m. 6, 12). Açıkça belirtilmemiş olsa da kanaatimizce, hâkimin önleyici tedbir kararlarını da resen verebilmesi mümkündür¹⁰⁸.

Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir ve ihbarı alan kamu görevlileri 6284 sayılı Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdürler (m. 7). Bu hükümde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen kamu görevlilerinin sorumluluğu hakkında özel düzenlemeler yapılmasının gerekli olduğu da ileri sürülmektedir¹⁰⁹. Bu hükümde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen kamu görevlilerinin görevi kötüye kullanma (TCK m. 257) ve suçu bildirmeme (TCK m. 279) kapsamında yargılanmaları da söz konusu olabilir¹¹⁰.

b. Yetkili ve Görevli Mercî

6284 sayılı Kanun'a göre tedbir kararları en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer hâkiminden¹¹¹, mülkî amirden ya da kolluk biriminden talep edilebilir (m. 8/1 c. 2).

Bu hükümde geçen hâkim, aile mahkemesi hâkimini ifade etmektedir (6284 m. 2/c).

108 6284 sayılı Kanun uyarınca hâkimin, Kanun'da belirtilen ya da kendisinin resen gerekli gördüğü önlemleri herhangi bir talebe gerek kalmadan alabileceği görüşünde; EROL, s. 281; UYUMAZ/AKDAĞ, s. 63.

109 AKDENİZ, s. 554. Kadın hayatını kaybetmişse, görevini yapmayan kolluğun işten çıkarılması ve ayrıca cezalandırılması gerektiği görüşünde; HATEMİ/KALKAN OĞUZTÜRK, s. 96.

110 EROL, s. 282.

111 4320 sayılı Kanun'da benzeri bir düzenleme bulunmamakla birlikte o dönemde de öğretide, tedbir kararı çabukluk gerektiren bir karar olması nedeniyle kararın Türkiye'de herhangi bir yer mahkemesinden istenebileceği ileri sürülmekteydi. ERDENK Erdem, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Kavram ve Uygulama Bakımından İncelenmesi", *Manisa Barosu Dergisi*, Y. 19, S. 75, 2000, s. 38; AKIN, s. 273; RUHİ, s. 532.

c. Tedbir Kararının Süresi

Tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına¹¹² veya aynen devam etmesine karar verilebilir (6284 m. 8/2).

Her tedbir türü için altı aylık bir süre sınırı getirilmesi eleştirilmekte ve örneğin, şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunulmaması tedbirinin aslında bir süre ile sınırlı olamayacağı ileri sürülmektedir. Gerçekten bir kişinin her zaman için diğer kişilere karşı şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması gerekir¹¹³. Gerçi şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde tedbirin aynen devamına karar verilmesi de mümkündür.

d. Tedbir Kararının Tefhimi veya Tebliği

Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tedbir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhâl tebliğ edilir (6284 m. 8/4). Ancak tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez (6284 m. 10/5). Kararın tefhim veya tebliğ edilmesinde yaşanabilecek güçlükler nazara alınır şiddet mağdurunun etkin bir biçimde korunması bakımından bu düzenlemenin son derece isabetli olduğu söylenebilir¹¹⁴.

e. Tedbir Kararına Karşı İtiraz

6284 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edebilme imkânı da mevcuttur (m. 9/1)¹¹⁵. Lehine

112 Tedbir re'sen kaldırma yetkisinin, tedbirin uygulanmasına gerek kalmadığını gösteren kuvvetli emarelerin varlığı koşuluna bağlanması gerektiği görüşünde; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 384.

113 KÖSEOĞLU, s. 330-331; KÖSEOĞLU/KOCAAĞA, s. 599. Bu görüşe karşı, bu tedbirlerin süresiz olarak kabul edilmesinin yaşam boyunca tedbirin infazı anlamına geleceği ve bu nedenle çok ağır bir yaptırımın söz konusu olacağı da ileri sürülmektedir. TIĞLI, s. 508.

114 Ayrıca bkz.; BOZKURT-ŞENER, s. 138.

115 4320 sayılı Kanun'da tedbir kararlarına itiraz edilebileceğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte, öğretilerde çeşitli gerekçelerle itirazın yapılabilmesi gerektiği ileri sürülmekteydi. BALO Yusuf Solmaz, "Ailenin Korumasına Dair Kanun ve Uygulanması", **Aile ve Toplum**, Y. 5, C. 2, S. 6, 2003, s. 25; ATEŞ, s. 171; BADUR, s. 83;

ve aleyhine tedbir kararı verilen kişiler ilgili sıfatıyla bu karara itiraz edebilecekleri gibi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın da ilgili sıfatını haiz olduğu unutulmamalıdır¹¹⁶. Zira 6284 sayılı Kanun'a göre, Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir (m. 20/2).

Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir (m. 9/2)¹¹⁷. Ancak bu düzenleme eleştirilmekte ve itirazın tedbir kararını veren mahkemeye yapılmasının daha uygun olacağı ileri sürülmektedir. Gerçekten de 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddetin uygulandığı hususunda belge veya delil aranmaksızın ve gecikmeksizin karar vermek zorunda olan hâkimin, bu kararına yönelik itirazı bu kez gerekli inceleme ve değerlendirmeyi de yaparak bizzat inceleyebilmesinin daha isabetli olduğu söylenebilir¹¹⁸.

İtiraz mercii kararını bir hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir (m. 9/3)¹¹⁹.

BOZKURT-ŞENER, s. 142-143; KÖSEOĞLU, s. 336, 338-340; KÖSEOĞLU/KOCAAĞA, s. 606-608; TIĞLI, s. 511; ERDEM, s. 70-71; KAHVECİ, 4320 Sayılı Kanun, s. 293. Aksi görüşte; PEKER Ömer Lütfi, "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilecek İhlâmların İcrası", *Yargıtay Dergisi*, C. 26, S. 4, 2000, s. 653.

116 YAĞCIOĞLU, s. 951-952; GÜNAY, s. 676.

117 Hüküm sadece hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraza ilişkindir. Mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararlarında itiraz merci ise sadece bir Yönetmelik hükmü ile düzenlenmiştir (m. 33).

118 YILDIZ, s. 100; AKDENİZ, s. 553-554. Aksi görüşteki YAĞCIOĞLU'na göre, delil aranmadan koruyucu tedbire hükmedilmesi söz konusuysa da, uygulamada asıl önemli yer teşkil eden önleyici tedbir kararları açısından, yaklaşık ispat ölçüsünde delil aranmakta ve bu ölçüde nispeten ayrıntılı inceleme yapılmaktadır. Bu nedenle tedbir kararının, başka bir mahkemenin denetiminden geçmesinde bir sakınca yoktur. YAĞCIOĞLU, s. 952.

119 4320 sayılı Kanun'da, bu Kanun'a göre verilen kararların kesin olduğuna ilişkin açık bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte, öğretide kararların kesin olması gerektiği ileri sürülmekteydi; RUHİ, s. 545. Yargıtay'da bu Kanun'a göre verilen kararların temyiz edilemeyeceği yönünde kararlar verilmekteydi. 2. HD. 09.07.1998, E: 1998/7229, K: 1998/8655; 2. HD. 16.01.2003, E: 2002/14276, K:2003/344; 2. HD. 30.04.2007, E: 2007/7154, K: 2007/6992. Bu kararların 4320 sayılı Kanun'un uygulanması ile ilgili içtihat gelişmesine engel olduğu görüşünde; ATEŞ, s. 161; BADÜR, s. 83 dn. 41; BOZKURT-ŞENER, s. 123. 4320 sayılı Kanun kapsamında alınabilecek tedbirlerin TMK m. 195 vd.daki tedbirlerle eşit bir konumda olduğu gerekçesiyle, temyizlerinin mümkün olması gerektiği görüşünde; DURAL Mustafa/ÖĞÜZ Tufan/GÜMÜŞ Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku Cilt: 3: Aile Hukuku*, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2012, s. 187.

Öğretide haklı olarak, itirazın kararın uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği ileri sürülmektedir. Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi bile, kararın uygulanmasına engel teşkil etmiyorsa (6284 m. 10/5), aynı durumun itiraz halinde de söz konusu olduğunu söylemekte bir sakınca yoktur¹²⁰.

f. Tedbir Kararlarının Uygulanmasında Teknik Araç ve Yöntemler

6284 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilir (m. 12/1 c. 1). Bu çerçevede panik butonu¹²¹ veya elektronik kelepçe¹²² gibi araç ve yöntemlerden faydalanmak mümkündür. Ancak teknik araç ve yöntemlerin kullanılması suretiyle, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenmesi, izlenmesi ve kayda alınması mümkün değildir (m. 12/1 c. 2).

g. Tedbir Kararına Aykırı Davranılması

6284 sayılı Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile¹²³ ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur¹²⁴. Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal

120 YAĞCIOĞLU, s. 953.

121 ÖZTÜRK, s. 22; BOZKURT-ŞENER, s. 163.

122 BOZKURT-ŞENER, s. 163; GÜNAY, s. 681.

123 Tedbir kararına aykırı davranış aynı zamanda bir suç teşkil ediyorsa, failin bu suç nedeniyle ceza almasının yanı sıra zorlama hapsine de tabi tutulmasının bir fiilden dolayı birden fazla kez cezalandırılma yasağına aykırı olduğu düşünülebilir. Bu görüşte; YILDIZ, s. 107. Ancak Anayasa Mahkemesi bu hususta "Zorlama hapsi, hukuki niteliği itibarıyla tedbir kararına uyma yükümlülüğünü yerine getirmeye zorlayan ve bu yükümlülüğün ihlali hâlinde öngörülen bir disiplin hapsidir. Bu nedenle zorlama hapsi, bir hapis cezası olmayıp, şiddet uygulayanı tedbirlere uymaya zorlayarak neticesi ağır suçların işlenmesinden önce suçun önlenmesini amaçlayan bir yaptırım olduğundan ceza kavramı dışında değerlendirilmesi gerekir. İtiraz konusu kuralda, zorlama hapsi yaptırımına bağlanan eylem, tedbir kararına uymama eylemi olup tedbir kararına aykırı davranan kişi kamu otoritesi tarafından verilen bir karara aykırı davrandığı için zorlama hapsi yaptırımı ile karşılaşmaktadır. Kişinin tedbir kararına aykırı davranışı, aynı zamanda bir suç oluşturuyor ise bu durum, hukuk düzeninin koruduğu farklı hukuksal menfaatlerin ihlali sonucunu doğuracağından mükerrer cezalandırmadan söz edilemez." şeklinde bir karar vermiştir. 28.11.2013 tarih ve E: 2013/119, K: 2013/141 satılı karar, 27.03.2014 tarih ve 28954 sayılı Resmi Gazete.

124 4320 sayılı Kanun'da Cumhuriyet Başsavcılığının koruma kararına uymayan kişi hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açacağı (m. 2/3) ve fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan kişi hakkında ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezasına hükmolunacağı düzenlenmişti (m. 2/4). Tedbir kararına aykırı davranılması halinde, yıllarca sürebilecek bir ceza yargılaması yerine 6284 sayılı Kanun'da derhal uygulanabilecek zorlama hapsinin getirilmesi son derece isabetlidir. UĞUR, 6284 Sayılı Kanun, s. 341. Ancak hâkimin her türlü tedbire aykırılık halinde zorlama hapsi verme zorunluluğunda olması da eleştirilmektedir. YILDIZ, s. 101.

edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez (m. 13/1-2).

Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar da yapılmalıdır (6284 m. 8/5). Yönetmelikte ise, zorlama hapsine karar verilebilmesi için şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsi uygulanacağına dair ihtarın da yer aldığı tedbir kararının tefhim veya tebliğ edilmiş olması gerektiği düzenlenmiştir (m. 38/3)¹²⁵.

6284 sayılı Kanun'da zorlama hapsine ilişkin karara karşı kanun yoluna gidilip gidilmeyeceğine ilişkin bir düzenleme yapılmamış olması haklı olarak eleştirilmektedir¹²⁶. Bu hususta sadece Yönetmelikte bir düzenleme yapılmış ve zorlama hapsi kararlarına karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceği belirtilmiştir (m. 34/1)¹²⁷. Buna karşı, zorlama hapsine ilişkin kararın kesin olması ve şiddet uygulayanın derhal bir yere kapatılarak şiddete yönelik davranışlarının önlenmesi gerektiği de ileri sürülmektedir¹²⁸. Kanaatimizce savunma hakkının ihlaline yol açacak bu görüşe katılmak mümkün değildir.

6284 sayılı Kanun'da hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayanın, bu kararın gereğine aykırı hareket etmesinin yaptırımını düzenlenmiş olmasına rağmen, bizzat şiddete uğrayanın tedbir kararına aykırı hareket etmesinin yaptırımını düzenlenmemiştir. Bu nedenle örneğin, şiddet mağdurunun yerleştirildiği barınma yerinden hayati tehlikesi bulunmasına rağmen gizlice ayrılması¹²⁹ veya müşterek konuttan uzaklaştırılan

125 4320 sayılı Kanun'da tedbir kararının tefhimi veya tebliği ile ilgili açık bir düzenleme yapılmamış olmakla birlikte, tedbir kararına aykırı davranması halinde şiddet uygulayanın tutuklanacağı ve hakkında hapis cezasına hükmedileceğinin kendisine ihtar edileceği düzenlenmiştir (m. 1/3). 4320 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde öğretilen, tedbir kararına aykırı davranan şiddet uygulayanın cezalandırılabilmesi için, tedbir kararının kendisine usulüne uygun bir biçimde tebliğ edilmiş olması gerektiği ileri sürülmekteydi. ATEŞ, s. 169; BADUR, s. 82-83.

126 UĞUR, *6284 Sayılı Kanun*, s. 359, 362-363; UĞUR, *Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Korunması*, s. 592-593, 594; EROL, s. 285; YILDIZ, s. 103.

127 Haklı olarak, itirazın infazı durdurulmaması gerektiği görüşünde; UĞUR, *6284 Sayılı Kanun*, s. 360; UĞUR, *Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Korunması*, s. 593.

128 ÇETİN Ali, "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Hukuki Yaptırımlar ve Şiddet Mağduru Kadının Sahip Olduğu Olanaklar", İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 616.

129 Yönetmeliğe göre, resen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere

şiddet uygulayanla kendi rızasıyla ortak hayatı yeniden tesis etmesi halinde ne şekilde hareket edilmesi gerektiği belli değildir. Son örnek bakımından, 6284 sayılı Kanun'un amacı şiddet uygulayan kişiyi aileden tamamen uzaklaştırarak aileyi bölmek olmadığından, müşterek konuttan uzaklaştırma tedbirinin varlığına rağmen, şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun rızasıyla müşterek konutta yaşamaya devam etmesinin tedbir kararının ihlali olarak değerlendirilmemesi gerektiği ileri sürülmektedir¹³⁰. Gerçekten tarafların uzlaşması sayesinde şiddet tehlikesinin tamamen ortadan kalktığı hallerde, tedbir kararının uygulanmasının devamında bir yarar kalmadığı için tedbirlerin kaldırılması gerekir. Diğer yandan şiddet tehlikesi devam ettiği halde ve hatta şiddeti körükleyecek şekilde şiddet mağdurunun kendi rızasıyla tedbir kararına aykırı davrandığı hallerde, aynen tedbir kararına aykırı davranan şiddet uygulayan gibi bir yaptırımla karşılaşacak olması makul karşılanabilir¹³¹.

Şiddet mağdurunun kendi rızasıyla tedbir kararına aykırı davranması gibi sorun yaratabilecek bir diğer husus da, 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuruya rağmen, kendisi veya şiddet uygulayan hakkında herhangi bir tedbir kararı verilmesini istemediğini veya mevcut tedbirin kaldırılmasını talep ettiğini bildirmesidir. Öğretide, hukuki süreç başladıktan sonra bundan geri dönüş olamayacağı yönündeki katı bir yaklaşımın isabetli olmadığı haklı olarak belirtilmektedir¹³². Bununla birlikte şiddet mağdurunun bu yöndeki iradesinin gerçek bir irade olup olmadığı da üzerinde titizlikle durulması gereken bir husustur¹³³. Zira bazı şiddet mağdurları şiddet uygulayan tarafından ve hatta bizzat kendi yakınları tarafından başvurusundan vazgeçmeye zorlanabilmektedirler. Ayrıca tedbir kararı verilebilmesi için mutlaka mağdurun talebinin gerekli olmadığı, tedbir kararının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine yahut hâkim tarafından resen verilebileceği de unutulmamalıdır. Yani şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin sona erdiği kuvvetli emarelerle ortaya konulmadığı sürece sadece mağdurun tedbir kararı verilmesini istemediğine ilişkin bildirim, tedbir kararının verilebilmesine engel olmaz. Yine tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilse de şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde korunan kişinin

ŞÖNİM tarafından ulaştırılır. Kişinin hayatı tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edilir (m. 7/6).

130 BEYAZIT Özgür/BEYAZIT Arzu, "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Üzerine Değerlendirmeler", Erişim Tarihi: Eylül 2018, http://psikiyatricsosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf, s. 55.

131 Bu hususta çeşitli ülkelerin uygulamaları hakkında bilgi için bkz.; ÖZTÜRK, s. 26 dn. 91.

132 ÖZTÜRK, s. 26; ATEŞ, s. 163-164, 172.

133 TIĞLI, s. 505; ÖZTÜRK, s. 26; EROL, s. 283-284.

talebinin yanı sıra, Bakanlık veya kolluk görevlilerinin talebi üzerine veya hâkim tarafından resen tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine veya bu tedbirlerin aynen devam etmesine karar verilebilir. Yani şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin sona erdiği kuvvetli emarelerle ortaya konulmadığı sürece sadece mağdurun mevcut tedbirin kaldırılmasını talep etmesi de tedbirin kaldırılmasını gerektirmez¹³⁴. Bu noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2009 yılında Türkiye aleyhine verdiği OPUZ kararından çıkarılacak birçok ders bulunmaktadır¹³⁵.

h. Zorunlu Tutuklama

Öğretide 6284 sayılı Kanun'da koruma tedbirleri şiddet uygulayan tarafından ihlal edildiğinde veya şiddet mağduru fiziksel olarak yaralandığında ya da silahla tehdit edildiğinde zorunlu tutuklama şeklinde bir tedbire yer verilmemiş olması eleştirilmektedir¹³⁶. Yine ülkemizde kolluk güçlerinin tutuklama yetkisi bulunmamakla birlikte, özellikle kadına karşı şiddet olaylarında kolluğa zorunlu gözaltına alma yetkisinin verilmesinin yerinde olabileceği de ileri sürülmektedir¹³⁷.

1. Karşılıklı Tedbir Kararı

Her ne kadar 6284 sayılı Kanun'da açıkça düzenlenmiş olmasa da, öğretide şiddetin karşılıklı olarak uygulandığı durumlarda her iki taraf için de karşılıklı tedbir kararına hükmedilebilmesi gerektiği ileri sürülmektedir^{138, 139}. Genellikle bir tarafın sözel ve/veya fiziksel şiddetine karşın, diğer tarafın da sözel ve/veya fiziksel şiddete başvurduğu görüldüğünden kanaatimizce de öğretide ileri sürülen bu görüş son derece isabetlidir.

134 Ayrıca bkz.; YAĞCIOĞLU, s. 946.

135 Kocası Hüseyin OPUZ'dan şiddet gören Nahide OPUZ'un boşanmayı gündeme getirmesi üzerine Hüseyin OPUZ, kayınvalidesine de şiddet uygulamaya başlamıştır. Bıçaklama ve arabayla ezme dâhil olmak üzere yedi şiddet olayı adli makamlara da yansımıştır. Ancak bu olaylarla ilgili soruşturma ve kovuşturmalar sırasında Nahide OPUZ ve annesi şikâyetlerini geri çekerek ya da ifadelerini değiştirerek Hüseyin OPUZ'un ceza almamasına neden olmuşlardır. Olaylar sırasında Nahide OPUZ'un annesi hayatının tehlikede olduğunu savcılığa bildirmişse de Hüseyin OPUZ'un ifadesinin alınmasıyla yetinilmiş ve H. OPUZ, sonunda kayınvalidesini öldürmüştür. Hâlbuki bu olayın, o dönem yürürlükte bulunan 4320 sayılı Kanun'un etkin bir biçimde uygulanması ile önlenilebileceği açıktır. SEVER, s. 38. OPUZ vakasının tipik bir ısrarlı takip vakası olduğu görüşünde; RECEP DOĞAN, s. 149.

136 ÖZTÜRK, s. 26-27.

137 ÖZTÜRK, s. 27.

138 ÖZTÜRK, s. 28.

139 4320 sayılı Kanun'da da karşılıklı tedbir kararına ilişkin bir düzenleme olmamakla birlikte, bu Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde hâkimin her iki taraf için de tedbire hükmedebileceği savunulmaktaydı. BOZKURT-ŞENER, s. 78; ERDEM, s. 60; TIĞLI, s. 515-516.

J. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

6284 sayılı Kanunla getirilen en önemli yeniliklerden bir diğeri de şiddet önleme ve izleme merkezleridir (ŞÖNİM)¹⁴⁰. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışan ve tercihan kadın personelin istihdam edildiği bu merkezlerde, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetleri verilmektedir (m. 14).

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'na göre aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir (m. 1/2 c. 2)¹⁴¹. Yönetmelikte de koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşmanın¹⁴² ya da arabuluculuğun önerilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir (m. 35/3 c. 2)¹⁴³. Ancak bu düzenleme, öğretide eleştirilmekte ve kanaatimizce de haklı olarak, bu husustaki ihtiyari arabuluculuk hizmetinin ŞÖNİM tarafından yürütülmesinin kabulünün isabetli olabileceği ileri sürülmektedir¹⁴⁴. Gerçekten de İstanbul Sözleşmesi'nde kadına karşı şiddet ve ev içi şiddet olaylarında sadece zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yasaklanması gerektiği belirtilmekte (m. 48/1)¹⁴⁵, ihtiyari arabuluculuğa başvurulmasını engelleyen bir düzenleme ise bulunmamaktadır.

K. Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Gerçek ve Tüzel Kişilere Yüklenen Görevler

Kadına karşı şiddet ve ev içi şiddet sadece soyut hukuki düzenlemelerle çözülebilecek bir sorun olmadığından¹⁴⁶, 6284 sayılı Kanun'da kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu Kanunun

140 MOROĞLU, s. 377; ŞENER, s. 2; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 385; ÇIRAK, s. 5.

141 Adalet Komisyonunu gerekçesine göre, "Arabuluculuk sırasında yapılan müzakereler, tarafların herhangi bir korku veya baskı altında kalmaması ve tarafların eşitliği prensibine dayanır. Arabuluculuk, tarafların kendilerini güvende hissedecekleri bir ortamda gerçekleştirilmelidir. Yapılan araştırmalara aile içi şiddet olaylarının varlığı, taraflardan birinin diğerini tehdit etmesi veya benzeri nedenlerin varlığı halinde, tarafların kendilerini güvende hissedemeyeceklerini ve eşitlik prensibinin hayata geçemeyeceğini göstermektedir. Bu nedenle aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıkların arabuluculuğa uygun olmadığı sonucuna varılmıştır."

142 Uzlaşma kurumu Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddesinde düzenlenmiştir.

143 Yönetmelikte yer alan bu düzenlenin doğrudan 6284 sayılı Kanun'da yapılmamış olması eleştirilmektedir. ŞENER, s. 4.

144 ÖZTÜRK, s. 24. Aile içi şiddet olaylarında da tarafların ihtiyari arabuluculuğa başvurularının önünün açılması gerektiği görüşünde; DEMİR, s. 220-221. Aile arabuluculuğunun kadına karşı şiddet ve ev içi şiddeti önlemede bir yöntem olarak kullanılabilirliği görüşünde; BÖRÜ, s. 190 vd. Benzer görüşte; KARINCA, İyileştirmeler, s. 334-335.

145 BÖRÜ, s. 189, 193-194; DEMİR, s. 220.

146 MOROĞLU, s. 379; ÖZTÜRK, s. 29; ŞENER, s. 5; UÇAR, s. 362.

uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanına giren konularda işbirliği ve yardımda bulunmak ve alınan tedbir kararlarını ivedilikle yerine getirmekle yükümlü tutulmuşlardır (m. 16/2 c. 1). Bu noktada özellikle ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulmasına ilişkin düzenleme (6284 m. 16/6) çok önemli ve anlamlıdır¹⁴⁷.

L. Tazminat Sorunu

Şiddet mağdurlarının maddi ve manevi zararlarının tazmini hususunda 6284 sayılı Kanun'da özel bir düzenlemeye yer verilmemesi öğretide eleştirilmektedir¹⁴⁸. Şiddet mağdurunun genel hükümlere göre haksız fiil tazminatı talep etmesinin yeni şiddet olaylarına zemin hazırlayabileceği ve şiddet uygulayanın hükmedilen tazminatı ödeyecek mali güce sahip olmaması iki önemli sorun olarak belirtilmektedir¹⁴⁹.

Aslında İstanbul Sözleşmesi'nin "Tazminat" başlıklı 30. maddesinde bu hususta Devlete önemli görevler yüklenmiştir. Anılan hüküm: "*Taraflar mağdurların bu Sözleşmede belirlenen herhangi bir suç nedeniyle faillerden tazminat talep etme hakkına sahip olmasını temin etmek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır. Hasarın fail, sigorta şirketi veya finansmanı devletçe sağlanan sağlık ve sosyal sigorta hükümlerince karşılanmaması halinde, ciddi bedensel yaralanma veya sağlık bozukluğuna uğrayanlara yeterli Devlet tazminatı sağlanacaktır. Bu durum, mağdurun emniyetine gereken dikkat sarfedilmesi koşuluyla, Tarafların, söz konusu tazminatın, fail tarafından verilen tazminat kadar azaltılması talep etmesini ihtimal dışı bırakmaz. 2. fıkra uyarınca alınacak tedbirler, tazminatın makul bir süre içinde verilmesini teminat altına alacaktır.*" şeklindedir.

SONUÇ

Öğretide ve uygulamada 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a birçok eleştiri yöneltilmektedir. Birçoğuna katıldığımız bu eleştirilere rağmen, 6284 sayılı Kanun'un mevcut haliyle uygulanması bile kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet olaylarını büyük ölçüde önleyebilecek niteliktedir. Ancak 6284 sayılı Kanun'un ne bu Kanun kapsamında korunan ne de bu Kanun'u uygulamak zorunda olan kişi ve kurumlar tarafından yeterince bilinmediği de bir gerçektir.

147 MOROĞLU, s. 377; ÖZBİLEN/SOYGÜT-ARSLAN, s. 385.

148 Şiddet mağduruna geçici maddi yardım yapılması tedbirinin tazminat fonksiyonunun olduğu görüşünde; KAHVECİ, 6284 Sayılı Kanun, s. 457.

149 HAVUTÇU Ayşe, "Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini", **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013, s. 409 vd.; YAĞCIOĞLU, s. 957-958.

Bu nedenle şiddetle mücadelede öncelikli olarak ele alınması gereken hususlardan biri de, 6284 sayılı Kanun'un tanıtımına gereken özenin gösterilmesidir.

6284 sayılı Kanun'da da bu Kanun'un tanıtımına yönelik hükümlere yer verilmiştir. Bu kapsamda tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, personel ve üyelerinin bu Kanun'un etkin bir biçimde uygulanması amacıyla Bakanlığın hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlayacağı hükme bağlanmıştır (m. 16/5).

Medya, halkın bilgilendirilmesinde ve yönlendirilmesinde çok etkili bir araç olduğu için olsa gerek, 6284 sayılı Kanun'da Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyoların, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılımı, özellikle kadın ve çocukla ilgili olmak üzere şiddetle mücadele mekanizmaları ve benzeri politikalar konusunda Bakanlık tarafından hazırlanan ya da hazırlattırılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorunda oldukları hükme bağlanmıştır (m. 16/3 c. 1). Bu hükmün devamı da, *"Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17.00-22.00 saatleri arasında olmak üzere 08.00-22.00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Televizyon kuruluşları ve radyolarda yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanır."* şeklindedir. Kanaatimizce bu bilgilendirme materyallerinin yayınlanmasından daha da önemli olan husus, kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti meşrulaştıran ve buna teşvik eden yayınların bir an önce engellenmesidir.

KAYNAKLAR

AKDENİZ Hilal, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Hukuki Düzenlemelerin Yeterliliği ve Etkililiği”, İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulaması Bağlamında **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 545-557.

AKIN Ali, “Kadına Karşı Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Açısından Konuya Bakış”, **Adalet Dergisi**, S. 30, 2008, s. 271-278.

AKINCI Şahin, “Medenî Kanun’da Kadın ve Aile”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1-2, s. 15-31.

ATEŞ Mustafa, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 65, S. 3, 2007, s. 161-172.

AYATA Gökçeçiçek/ERYILMAZ Sevinç/KALEM Seda, **Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kimi ve Neyi Koruyor? Hâkim, Savcı, Avukat Anlatıları**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011.

AYDIN-ŞAFAK Ayşe, **Feminist Bir Bakışla Türk Aile Hukukunda Kadın Bedeni**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.

BADUR Emel, “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2009/84, s. 63-90.

BAKIRCI Kadriye, “İstanbul Sözleşmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 73, S. 4, 2015, s. 133-204.

BALO Yusuf Solmaz, “Ailenin Kounmasına Dair Kanun ve Uygulanması”, **Aile ve Toplum**, Y. 5, C. 2, S. 6, 2003, s. 23-32.

BAŞPINAR Veysel, “Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 52, S. 3, 2003, s. 79-101.

BEYAZIT Özgür/BEYAZIT Arzu, “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Üzerine Değerlendirmeler”, Erişim Tarihi: Eylül 2018, http://psikiyatricsosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf, s. 42-58.

BOZKURT-ŞENER Ekin **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi**, TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, 2011.

BÖRÜ Levent, “Kadına Karşı Şiddette Arabuluculuk Kurumuna İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2017/Özel Sayı, s. 173-198.

CEYLAN Ebru, “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2013/109, s. 13-54. (*Yeni Düzenlemeler*)

CEYLAN Ebru, “Yeni Türk Medeni Kanunu’nda Aile Konutunun Önemi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2017/128, s. 203-230.

ÇETİN Ali, “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Hukuki Yaptırımlar ve Şiddet Mağduru Kadının Sahip Olduğu Olanaklar”, İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulaması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele **Uluslararası Sempozyumu**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 597-618.

ÇIRAK Ezgi, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Getirdiği Yenilikler ve Eksiklikleri Üzerine Çözüm Önerileri”, **Umut Vakfı Hukukun Gençleri Sempozyumları Dizisi 6: “Şiddetin Mağdurlarının Yaşamlarına Olan Etkisi”**, 2015, Erişim Tarihi: Ekim 2018, <http://www.umut.org.tr/userfiles/files/PDFler/Ezgi%20C%CC%A7%C4%B1rak.pdf>, s. 1-12.

DEMİR Şamil, “Arabuluculuk ile Aile İçi Şiddet ve Uzlaşmaya Tabi Suçların İlişkisi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 72, S. 2, 2014, s. 211-228.

DOĞAN İzzet, “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 82, S. 3, 2008, s. 1223-1235. (*4320 sayılı Yasa*)

DOĞAN İzzet, “Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası”, **Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni**, C. 35, S. 1, 2015, s. 59-95.

DOĞAN Recep, “Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 72, S. 2, 2014, s. 135-154.

DURAL Mustafa /ÖĞÜZ Tufan/GÜMÜŞ Mustafa Alper, **Türk Özel Hukuku Cilt: 3: Aile Hukuku**, 6. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2012.

ERDEM Mehmet, “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2007/73, s. 46-77.

ERDENK Erdem, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Kavram ve Uygulama Bakımından İncelenmesi”, **Manisa Barosu Dergisi**, Y. 19, S. 75, 2004, s. 35-42.

EROL Emin, “6284 Sayılı Yasa ve Uygulama”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 90, S. 2, 2016, s. 275-286.

ERTÜRK Şükran/ÖZDAMAR Demet, “Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, Özel Sayı, 2009, s. 1169-1218.

GÜNAY Mehmet, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 3, S. 10, 2012, s. 647-686.

GÜNİNDİ-ERSÖZ Aysel, “Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **V. Aile Şurası “Aile Destek Hizmetleri” Bildirileri**, T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008, s. 283-294.

GÜVEN Kudret, “4320 Sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un” Getirdiği Hukuki Tedbirler”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1-2, 1998, s. 1-28.

HACIOĞLU Burhan Caner, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’la İhdas Edilen “Ailenin Korunmasına Dair Kanun’a Muhalefet Suçu” Üzerine Bir İnceleme”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, 1999, s. 39-47.

HAVUTÇU Ayşe, “Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini”, **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013, s. 403-450.

KAHVECİ Nalan, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da 5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler”, **İzmir Barosu Dergisi**, Y. 72, S. 3, 2007, s. 272-312. (4320 Sayılı Kanun)

KAHVECİ Nalan, “6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları”, **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013, s. 451-466. (6284 Sayılı Kanun)

KARINCA Eray, “Boşanmış veya Nikâhsız Birliktelik Yaşayan Kadının 4320 Sayılı Kanun Kapsamında Korunması”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 1, S. 2, 2010, s. 507-528. (4320 Sayılı Kanun)

KARINCA Eray, “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 1, S. 3, 2010, s. 325-348. (İyileştirmeler)

KÖSEOĞLU Bilal, “Ailenin Şiddetten Korunması” **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2008/77, s. 307-341.

KÖSEOĞLU Bilal/KOCAAĞA Köksal, **Aile Hukuku ve Uygulaması**, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2011.

MOROĞLU Nazan, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2012/99, s. 357-380.

ÖZBİLEN Arif Barış/SOYGÜT-ARSLAN Mualla Buket, “6284 Sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair

Kanun"un Değerlendirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** 10. Yıl'a Armağan, Y. 11, S. 22, 2012, s. 365-387.

ÖZKAN Gizem, "Kadına Yönelik Şiddet - Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, 2017; s. 533-564.

ÖZTÜRK Necla, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, 2017, s. 1-32.

PEKER Ömer Lütfi, "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilem İlâmların İcrası", **Yargıtay Dergisi**, C. 26, S. 4, 2000, s. 647-659.

RUHİ Ahmet Cemal, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması", **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1-2, 2004, s. 529-562.

SERDAR İlknur, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Şiddet", **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararın Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2013, s. 517-539.

SEVER D. Çiğdem, "Kadına Karşı Eviçi Şiddette Devletin Sorumluluğu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Opuz v. Türkiye Kararı", **Atılım Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 1, S. 2, 2012, s. 19-46.

ŞENER Ülker, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?", **Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı**, 2012, Erişim Tarihi: Eylül 2018, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1333026809-1.6284_Sayili_Ailenin_Korunmasi_ve_Kadina_Yonelik_Siddetin_Onlenmesine_Dair_Kanun_Ne_Getiriyor.pdf, s. 1-5.

TİĞLİ Hüseyin, "Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 1, S. 5, 2011, s. 487-538.

TUNÇ Mehmet, "4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Değerlendirilmesi", **V. Aile Şurası "Aile Destek Hizmetleri" Bildirileri**, T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara 2008, s. 271-

TÜRKMEN Ahmet, "Yeni Bir Hukukî Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medenî Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, Özel Sayı: Prof. Dr. Bilge UMAR'a Armağan, 2009, s. 1387-1434.

UÇAR Ayhan, "İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 2, 2016, s. 315-363.

UĞUR Hüsamettin, “Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Ceza Hukuku Araçlarıyla Korunması”, İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulaması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele **Uluslararası Sempozyumu**, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, 2012, s. 573-596. (*Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Korunması*)

UĞUR Hüsamettin, “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2012/101, s. 333-366. (*6284 Sayılı Kanun*)

UYUMAZ Alper/AKDAĞ İdris, “Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 19, S. 2, 2015, s. 45-94.

YAĞCIOĞLU Ali Haydar, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlemesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 19, Özel Sayı: Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, 2017, s. 913-966.

YASAN Candan, **Milletlerarası Özel Hukukta Aynı Cinsiyetten Kişilerin Birliktelikleri**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

YILDIZ Ferhat, “6284 sayılı Kanunun Getirdikleri ve Anayasaya Aykırılık Sorunu”, **Adalet Dergisi**, S. 50, 2014, s. 90-111.

YÜKSEL Sera Reyhani “Türk Medenî Kanunu Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 18, S. 2, 2014, s. 175-200.

